

POVESTIRI DIN SATELE DE ALTĂDATĂ

cu ilustrații și comentarii de PAUL H. STAHL

Henri H. Stahl
Editura Nemira, București, 1999

Cartea **POVESTIRI DIN SATELE DE ALTĂDATĂ** a lui Henri H. Stahl este o lucrare sociologică și etnografică, apărută cu sprijinul *Fundației pentru o societate deschisă* la Editura Nemira în colecția *Societatea Politică*, 1999

Henri H. Stahl s-a format la școala sociologică de la București (1920-1947), întemeiată de Dimitrie Gusti pe baza operaționalizării sistemului sociologic în ipoteze de cercetare, planuri de investigație, ghiduri de interviu, ghiduri de observație, fișe pe probleme, și pe baza constituirii echipelor studențești interdisciplinare de cercetare a satelor. Într-o primă etapă (1923-1934), s-a cristalizat și testat ipoteza monografiei integrale în campaniile monografice succesive de la Goicea Mare, Dolj, Rușetu – Brăila, Nerej – Vrancea, Fundu Moldovei – Câmpulung, Drăguș – Făgăraș, Runcu – Gorj, Cornova – Basarabia. Henri H. Stahl a finalizat cercetările întreprinse în sinteze și studii ca : *Sociologia monografică, știință a realității sociale* (1934) ; *Tehnica monografiei sociologice* (1934) ; *Nerej : un village d'un region archaique* (1940) . În lucrarea "*Eseuri critice despre cultura populară românească*", Editura Minerva, București, 1983, același autor evidențiază ideea că "cercetătorii" vieții românești de toate felurile s-au rezemat pe temelia solidă a satului românesc tradițional, pe care au investigat-o prin cercetări complexe care le-au furnizat informațiile necesare pentru punerea în lumină a specificului nostru național.

Pentru atingerea acestui scop, colectarea informațiilor s-a realizat numai în condițiile stricte ale tehnicilor de anchetare a opiniei publice, efectuate de persoane avizate, în mod practic, concret și eficient în spațiul românesc.

Prin volumul **POVESTIRI DIN SATELE DE ALTĂDATĂ**, autorul confirmă demersul conceptual și metodologic dedus din studiile anterioare și dă expresie concretă unor convorbiri, interviuri realizate în arealul cercetat cu ocazia campaniilor monografice din localitățile menționate mai sus. El are la bază stenogramele după care s-au conturat aceste povestiri, cuprinzând numeroase aspecte semnificative din viața de toate zilele a trecutului românesc. Structurat în trei părți : *Prezentare, Povestiri de altădată și Comentarii*, volumul cuprinde povestiri grupate după elementele ce le apropie. Astfel, primele șapte sunt legate de obiceiuri, întâmplări neobișnuite din viața satului. Acestea sunt urmate de ilustrații

adevate. Al doilea grup (8-11) cuprinde întâmplări legate de folclorul muzical. A treia grupă (12-18) este în legătură cu munca și destinele oamenilor. (urmează ilustrații) A patra parte (19-23) reunește stenogramele legate de viața satelor devălmașe românești din Vrancea. Ultima parte (a cincea) are ca temă moartea.

Așa cum ne atenționa chiar autorul cărții în lucrările sale anterioare, și comentatorul Paul H. Stahl reia problema importanței primordiale a autenticității surselor de informare, deziderat împlinit numai prin descinderea cercetătorului avizat pe locul matricial, de obârșie a locuitorilor din spațiul românesc. Atual cercetării făcute de Henri H. Stahl îl dă stenografierea discuțiilor declanșate abil de autor, care reușesc, în context, să surprindă imagini din trecut, pe care-l stochează și-l conservă cvasiintegral, pentru a putea servi ulterior ca sursă pentru o autentică redare a sentimentului temporal luat în calcul.

Singura rezervă pertinentă a lui Paul H. Stahl este dată de faptul că, în ciuda redării întocmai a cuvintelor și ideilor, stenogramele nu pot reda exact și sunetele. “Citite, aceste texte țărănești își pierd o parte din savoarea lor, datorită faptului că ele au sens doar însoțite de gesturile, mimica, dicția vorbitorului, în lipsa cărora textul transcris negru pe alb poate rămâne un schelet lipsit de viață. Cu toate acestea, paginile ce urmează păstrează o vioiciune și o prospețime neașteptate”, spune comentatorul, în *Prezentare*. Pentru a spori interesul cititorului față de lucrarea prezentată, Paul H. Stahl scoate în evidență notele false ale unor specialiști din trecut, date de relatările deformate ale gândurilor și sentimentelor țărănești, nu numai pentru că sunt incomplete, dar și pentru că la publicarea lor autorii le-au “corectat”, le-au dat o înșiruire logică, înșiruire ce viza însă să corespundă mai mult cu gândirea redactorului decât cu gândirea celui intervievat. De aceea, textele din paginile acestui volum nu adaugă și nu elimină nimic din spusele țăranilor. “Unele sunt adevărate spovedanii, de o dezarmantă naivitate, altele, întâmplări ieșite din comun sau simple glume. Gândirea se exprimă câteodată pe ocolite, este ezitantă. Alteori, precizia și concizia lor e surprinzătoare : în numai câteva fraze se descrie o întâmplare care a zguduit viața povestitorului”. (idem, pagina 6) Am remarca, în acest sens, *Blestem de viață lungă*, în care o vrăjitoare din Trestia din Buzău relatează frica de împlinirea blestemului unui popă care i-a făcut cruce-n cap ca să trăiască 150 de ani și nu-i convenea, fiind grav bolnavă, aceasta constituind o tortură și pentru ea, și pentru ai ei; sau *O vizionară bucovineană*, Catrina Ursu din Fundu Moldovei, care a avut trei vedenii, trei leșinuri și a văzut ladul și Raiul. Exemple edificatoare pot fi date din toate părțile lucrării, iar concluzia care se impune cu ușurință este că stenogramele – povestiri plasticizează și concretizează ideile autorului și ale școlii sociologice de la București privind obligativitatea cunoașterii exacte de la sursa primară a fenomenelor cercetate, ca veritabilă garanție a activității științifice și a calității ei.

Ea este o mărturie și o pledoarie pentru implementarea și succesul mijloacelor moderne de cercetare, pentru cunoașterea științifică, probă pertinentă a unei lumi ce se modifică permanent.

Raluca Găman